

Biuletyn Prawa Karnego nr 1/11

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszczone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Legislacja

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane są zarówno projekty aktów normatywnych, jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane są także opinie sporządzane w toku prac legislacyjnych przez upoważnione podmioty.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

Spis treści

1. Orzecnictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa	4
1.1. Uchwały i postanowienia – KZP.....	4
1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.....	4
1.2.1. <i>Związanie sądu granicami zarzutów podniesionych w apelacji na korzyść oskarżonego. ....</i>	<i>4</i>
1.2.2. <i>Niezawiadomienie sądu o zmianie miejsca zamieszkania a doręczenia. ....</i>	<i>5</i>
1.2.3. <i>Koszty procesu w sprawach z oskarżenia prywatnego. ....</i>	<i>7</i>
1.2.4. <i>Strona podmiotowa wykroczenia złośliwego niepokojenia drugiego człowieka. ....</i>	<i>8</i>
1.2.5. <i>Granice orzekania sądu kasacyjnego. ....</i>	<i>9</i>
1.2.6. <i>Orzeczenie w następstwie złożenia środka odwoławczego obarczonego wadą formalną w postaci braku podpisu. ....</i>	<i>11</i>
1.2.7. <i>Przyjmowanie kwalifikacji wypadku mniejszej wagi przy przestępstwie kradzieży. ....</i>	<i>13</i>
1.2.8. <i>Niezastosowanie przez sąd z urzędu fakultatywnego rozwiązania procesowego; Zasada dwuinstancyjności. ....</i>	<i>14</i>
1.2.9. <i>Przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne aresztowanie.....</i>	<i>16</i>
1.2.10. <i>Ocena naruszenia in dubio pro reo. ....</i>	<i>17</i>
1.2.11. <i>Niezaskarżalność orzeczeń wydawanych przez Sąd Najwyższy w toku postępowania wznowieniowego. ....</i>	<i>18</i>
1.2.12. <i>Wpływ wieku pokrzywdzonego na szkodliwość popełnionego wobec niego czynu.....</i>	<i>19</i>
1.2.13. <i>Ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. ....</i>	<i>21</i>
1.2.14. <i>Umieszczanie nieletniego w zakładzie poprawczym. ....</i>	<i>21</i>
1.3. Orzecnictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego	22
1.3.1. <i>Nieumyślna realizacja znamion przestępstwa nadużycia władzy przez funkcjonariusza państwowego.....</i>	<i>22</i>
1.3.2. <i>Zbycie przez żołnierza przedmiotów wyposażenia .....</i>	<i>26</i>
1.3.3. <i>Dopuszczalność środka odwoławczego w postępowaniu o charakterze jednoinstancyjnym. ....</i>	<i>27</i>
1.3.4. <i>Zwrot sprawy w celu sporządzenia uzasadnienia postanowienia. ....</i>	<i>29</i>
1.3.5. <i>Dopuszczalność zażalenia na postanowienie co do sprostowania omyłki w orzeczeniu .....</i>	<i>31</i>
1.4. Zagadnienia prawne	32
1.4.1. <i>Sygn. akt I KZP 24/10 – skład 7 sędziów .....</i>	<i>32</i>
1.4.2. <i>Sygn. akt I KZP 23/10 – skład 7 sędziów .....</i>	<i>32</i>
1.4.3. <i>Sygn. akt I KZP 25/10.....</i>	<i>32</i>
1.4.4. <i>Sygn. akt I KZP 26/10.....</i>	<i>32</i>
1.4.5. <i>Sygn. akt I KZP 27/10.....</i>	<i>33</i>
1.4.6. <i>Sygn. akt I KZP 28/10.....</i>	<i>33</i>
1.4.7. <i>Sygn. akt I KZP 29/10.....</i>	<i>33</i>
1.4.8. <i>Sygn. akt I KZP 31/10.....</i>	<i>34</i>
1.4.9. <i>Sygn. akt I KZP 32/10.....</i>	<i>34</i>

1.4.10.	Sygn. akt I KZP 33/10.....	34
2.	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego.....	35
2.1.	Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego.....	35
2.2.	Wokanda Trybunału Konstytucyjnego.....	35
2.2.1.	<i>Okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (SK 18/10) .....</i>	<i>35</i>
2.2.2.	<i>Przywrócenie terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia (K 18/10) .....</i>	<i>35</i>
2.2.3.	<i>Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności. (K 22/10) .....</i>	<i>35</i>
2.2.4.	<i>Penalizacja zachowań dotyczących przedmiotów będących nośnikiem symboliki faszystowskiej, komunistycznej lub innej totalitarnej – art. 256 § 2-4 k.k. (K 11/10); .....</i>	<i>36</i>
2.2.5.	<i>Przeciwdziałanie narkomanii; pojęcie "znacznej ilości" (P 20/10) .....</i>	<i>36</i>
2.2.6.	<i>Wykroczenia; zasady zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (P 16/10) .....</i>	<i>36</i>
2.2.7.	<i>Właściwość sądu apelacyjnego w zakresie wniosku o wznowienie postępowania. Brak zażalenia na orzeczenie sądu apelacyjnego (SK 23/10).....</i>	<i>36</i>
2.2.8.	<i>Orzekanie grzywny na podstawie Prawa lotniczego. (P 43/10) .....</i>	<i>36</i>
2.2.9.	<i>Wyłączenie z mocy prawa sędziego od udziału w sprawie, jeżeli brał już udział w wydaniu orzeczenia w postępowaniu odwoławczym (SK 27/10) .....</i>	<i>37</i>
2.2.10.	<i>Postępowanie karne: wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia i brak możliwości przywrócenia terminu. (SK 28/10).....</i>	<i>37</i>
2.2.11.	<i>Prawo oskarżonego do wystąpienia w postępowaniu sądowym z wnioskiem o uchylenie postanowienia o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka (SK 26/10).....</i>	<i>37</i>
6.	Przegląd książek i czasopism.....	38
6.1.	Przegląd książek.....	38
6.2.	Przegląd czasopism	38

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

(opr. Łukasz Majewski, asystent w Izbie Karnej SN, Włodzimierz Wróbel BSA SN)

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.1. Związanie sądu granicami zarzutów podniesionych w apelacji na korzyść oskarżonego

przepisy: art. 438 k.p.k.

hasła: Apelacja

Wyrok z dnia 16 listopada 2010 r., II KK 162/10

Teza:

W wypadku wniesienia apelacji na korzyść oskarżonego sąd odwoławczy nie jest związany granicami podniesionych w niej zarzutów, co oznacza, że w granicach zaskarżenia powinien skontrolować wyrok pod kątem wszystkich przyczyn odwoławczych określonych w art. 438 k.p.k. W konsekwencji, po upływie terminu do złożenia apelacji, można podnosić dodatkowe zarzuty odwoławcze w granicach zaskarżenia lub wskazywać na uchybienia podlegające uwzględnieniu z urzędu (poza granicami zaskarżenia), które sąd odwoławczy powinien rozpoznać i ustosunkować się do nich w uzasadnieniu wyroku.

Z uzasadnienia:

„Na uwzględnienie zasługuje także zawarty w pkt. 1 kasacji zarzut obrazy art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k.

Ze wstępnej części apelacji obrońcy skazanego wynika, że jej autor zaskarżył wyrok Sądu pierwszej instancji w całości. Dowodzą tego podniesione zarzuty i sformułowane wnioski, a wśród nich wnioski o zmianę wyroku przez uniewinnienie Mariusza S. W wypadku wniesienia apelacji na korzyść oskarżonego sąd odwoławczy nie jest związany granicami podniesionych w niej zarzutów, co oznacza, że w granicach zaskarżenia powinien skontrolować wyrok pod kątem wszystkich przyczyn odwoławczych określonych w art. 438 k.p.k. W konsekwencji, po upływie terminu do złożenia apelacji, można podnosić dodatkowe zarzuty odwoławcze w granicach zaskarżenia lub wskazywać na uchybienia podlegające uwzględnieniu z urzędu (poza granicami zaskarżenia), które sąd odwoławczy powinien rozpoznać i ustosunkować się do nich w uzasadnieniu wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2009 r., IV KK 101/09, OSNKW 2010, z. 1, poz. 8 wraz z obszernymi wywodami, które Sąd Najwyższy w obecnym składzie w pełni podziela). W rozważanej sprawie apelacja obrońcy skazanego zawierała zarzut błędu w ustaleniach faktycznych prowadzących do wniosku o sprawstwo Mariusza S. oraz zarzuty obrazy prawa procesowego. Jednakże w toku rozprawy apelacyjnej obrońca

wniósł alternatywnie o zmianę zaskarżonego wyroku przez warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności, co winno zostać odczytane jako podniesienie dodatkowego zarzutu rażącej niewspółmierności kary lub błędu w ustaleniach faktycznych co do braku podstaw do stosowania instytucji probacji. Zważywszy, że wyrok został zaskarżony w całości obowiązkiem Sądu odwoławczego było rozpoznanie apelacji także w odniesieniu do tych zarzutów związanych z podniesionym wnioskiem i przedstawienie swojego stanowiska w uzasadnieniu orzeczenia. Z treści art. 457 § 3 k.p.k. wynika przecież obowiązek wyjaśnienia, niezależnie od zarzutów apelacji, dlaczego związane ze środkiem odwoławczym wnioski uznano za zasadne albo niezasadne. Również art. 433 § 2 k.p.k. wskazuje na obowiązek rozważenia wszystkich wniosków. Pomijając kwestię rozstrzygnięcia o środku karnym, Sąd Okręgowy w najmniejszym nawet stopniu nie wypowiedział się w kwestii wymiaru kary pozbawienia wolności i ewentualności warunkowego zawieszenia jej wykonania, co oznacza, że wbrew przepisom art. 433 § 1 i 2 k.p.k. nie rozpoznał sprawy w granicach środka odwoławczego i nie rozważył wszystkich wniosków, a konsekwencją dopuścił się także obrazy art. 457 § 3 k.p.k.

W zaistniałym stanie rzeczy, zważywszy, że stwierdzone uchybienia stanowiły rażące naruszenie prawa procesowego i mogły mieć istotny wpływ na treść wyroku, konieczne stało się uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Respektując powyższe rozważania, w ponownym postępowaniu Sąd będzie zobowiązany do rozpoznania apelacji w granicach zaskarżenia oraz rozważenia wszystkich zarzutów i wniosków, a następnie sporządzenia uzasadnienia orzeczenia w zgodzie z wymaganiami wynikającymi z art. 457 § 3 k.p.k.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.2. Niezawiadomienie sądu o zmianie miejsca zamieszkania a doręczenia

przepisy: art. 139 § 1 k.p.k.

hasła: Doręczenie

Wyrok z dnia 8 grudnia 2010 r., III KK 308/10

Teza:

Skutki, jakie (art. 139 § 1 k.p.k.) wiąże z faktem niezawiadomienia organu procesowego o zmianie adresu miejsca zamieszkania lub pobytu mogą zaistnieć tylko wówczas, gdy brak zawiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu był wynikiem swobodnej decyzji strony. To utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko, ukształtowane w odniesieniu do sytuacji stosowania wobec strony – zazwyczaj oskarżonego – środków przymusu, winno mieć pełne zastosowanie do sytuacji, gdy brak zawiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu nastąpił z innych niż stosowanie środków przymusu powodów, wyłączających możliwość podjęcia przez stronę swobodnej decyzji.

Niezależna od pokrzywdzonego przyczyna pozostawania poza miejscem zamieszkania, a także jego stan oraz miejsce pobytu stanem tym determinowane wyklucza możliwość skorzystania z formy doręczenia, przewidzianej w art. 139 § 1 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, gdyż zaskarżone orzeczenia niewątpliwie zostało wydane z rażącym naruszeniem wskazanego w zarzucie przepisu art. 387 § 2 k.p.k. Przepis ten jednoznacznie wskazuje, że uwzględnienie wniosku

oskarżonego o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego i wymierzenie mu określonej we wniosku kary, jest możliwe jedynie wówczas, gdy nie sprzeciwia się temu prokurator, a także pokrzywdzony – należycie powiadomiony o terminie rozprawy oraz pouczony o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku.

Nie ulega wątpliwości, że w sprawie niniejszej przytoczone wymogi spełnione zostały jedynie w odniesieniu do prokuratora, który jednoznacznie zaaprobował konsensualny sposób załatwienia niniejszej sprawy oraz wnioski oskarżonej określający proponowany wymiar kary, co dokumentuje protokół rozprawy w dniu 8 kwietnia 2010 r. (k. 85).

Trafnie wskazuje natomiast Prokurator Generalny w kasacji na niespełnienie tego warunku w odniesieniu do pokrzywdzonego Romana K. Nie było bowiem podstaw do stwierdzenia zawartego we wskazanym wyżej protokole rozprawy, że także pokrzywdzony nie sprzeciwia się wnioskowi, gdyż nie jest możliwe zaaprobowanie stanowiska co do należytego powiadomienia pokrzywdzonego o terminie rozprawy.

Sąd Rejonowy w T. uznał zapewne za doręczone zawiadomienie o terminie rozprawy wysłane na adres zamieszkania pokrzywdzonego wskazany w akcie oskarżenia, nie podjęte mimo dwukrotnego awizowania, na podstawie art. 139 § 1 k.p.k. Ta forma doręczenia nie może jednakże być uznana za skuteczną w sprawie niniejszej, gdyż skutki jakie przytoczony przepis wiąże z faktem niezawiadomienia organu procesowego o zmianie adresu miejsca zamieszkania lub pobytu mogą zaistnieć tylko wówczas, gdy brak zawiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu był wynikiem swobodnej decyzji strony (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2009 r., I KZP 16/09, OSNKW 2009, z. 11 poz. 94).

To utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2009 r., V KK 416/08, LEX nr 491254, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2008 r., IV KK 170/08, OSNwSK, 2008, poz. 1313), ukształtowane w odniesieniu do sytuacji stosowania wobec strony – zazwyczaj oskarżonego – środków przymusu, winno mieć pełne zastosowanie do sytuacji, gdy brak zawiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu nastąpił z innych niż stosowanie środków przymusu powodów, wyłączających możliwość podjęcia przez stronę swobodnej decyzji.

W sprawie niniejszej takim powodem był stan zdrowia pokrzywdzonego Romana K., który w związku z doznanymi obrażeniami, z miejsca wypadku drogowego został przewieziony do Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w T., gdzie został poddany zabiegom operacyjnym, po czym był hospitalizowany w Klinice Rehabilitacji 10 WSK w B. (opinia biegłego k. 17-19) oraz w Instytucie Rehabilitacji w P. (notatka urzędowa k. 42). Udokumentowany w aktach sprawy stan zdrowia pokrzywdzonego, spowodowany przedmiotowym wypadkiem drogowym sprawił, że pozostawał on niezdolny do składania zeznań i w istocie nie uczestniczył w postępowaniu przygotowawczym zarówno w charakterze świadka jak i w charakterze pokrzywdzonego.

Nie było zatem podstaw do przyjęcia, że zaistniała wskazana w art. 139 § 1 k.p.k., spowodowana swobodną decyzją pokrzywdzonego zmiana jego miejsca zamieszkania lub pobytu, bez podania nowego adresu. Niezależna od pokrzywdzonego przyczyna pozostawania poza miejscem zamieszkania, a także jego stan oraz miejsce pobytu stanem tym determinowane winny być znane z urzędu organom procesowym, a ten stan rzeczy wykluczał możliwość skorzystania z formy doręczenia, przewidzianej w art. 139 § 1 k.p.k.

Trafnie zauważa też autor kasacji, że gdyby nawet możliwe było zaakceptowanie tej formy zawiadomienia pokrzywdzonego o terminie rozprawy, nie stanowiłoby to spełnienia warunku określonego w art. 387 § 2 k.p.k., umożliwiającego wydanie wyroku w trybie

przewidzianym w art. 387 § 1 k.p.k. Uznana za doręczoną przesyłka z dnia 10 marca 2010 r. (k. 83) zawierała jedynie zawiadomienie o terminie rozprawy w dniu 8 kwietnia 2010 r., bez pouczenia o złożonym już przez oskarżoną wniosku o skazanie oraz prawie do sprzeciwienia się temu wnioskowi.

Przytoczone uchybienia, stanowiące rażące i mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku naruszenie prawa procesowego, zdecydowały o uwzględnieniu kasacji i uchyleniu zaskarżonego wyroku.

W ponownym postępowaniu Sąd Rejonowy w T. będzie zobowiązany do respektowania przewidzianych w prawie procesowym uprawnień pokrzywdzonego. Jeśli będzie to możliwe w aktualnym stanie zdrowia pokrzywdzonego Romana K., zapewni mu możliwość osobistego wykonywania tych uprawnień, dokonując stosownych pouczeń. Gdyby stan zdrowia pokrzywdzonego uniemożliwiał wykonywanie przysługujących mu praw niezbędne stanie się ustalenie, czy pozostaje on po pieczę osoby, która mogłaby te prawa wykonywać, na podstawie art. 51 § 3 k.p.k.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.3. Koszty procesu w sprawach z oskarżenia prywatnego

przepisy: art. 640 k.p.k., art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.

hasła: Koszty procesu

Wyrok z dnia 9 grudnia 2010 r., IV KK 256/10

Teza:

Skoro (...) art. 640 – k.p.k. nakazuje odpowiednie stosowanie (...) regulacji, normującej zasady ponoszenia kosztów w sprawach z oskarżenia prywatnego, w razie umorzenia postępowania na zasadzie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., również w sprawach z oskarżenia publicznego, w których to – oskarżyciel posiłkowy wniósł akt oskarżenia, to oznacza, że w tego rodzaju sprawach, przy takim umorzeniu postępowania, koszty procesu ponosić będzie zawsze oskarżony.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jest w sposób oczywisty zasadna.

Nie ulega wątpliwości, że – stosownie do jednoznacznej treści art. 640 k.p.k. – przepisy odnoszące się do kosztów procesu w sprawach z oskarżenia prywatnego mają odpowiednie zastosowanie w sprawach z oskarżenia publicznego, w których akt oskarżenia wniósł oskarżyciel posiłkowy. Regułą jest zatem, iż w tego rodzaju sprawach, oskarżyciel posiłkowy subsydiarny, ponosi koszty tak jak oskarżyciel prywatny. Ten zaś ponosi koszty procesu w razie uniewinnienia oskarżonego (art. 632 pkt 1 k.p.k.), nie ponosi ich natomiast wówczas, gdy nastąpiło umorzenie – wszczętego z jego inicjatywy – postępowania z powodu znikomej szkodliwości społecznej czynu. W tej to sytuacji – zgodnie z brzmieniem przepisu art. 629 *in fine* w zw. z art. 628 k.p.k. – kosztami obciąża się oskarżonego. Obciążenie kosztami oskarżonego w procesie prywatnoskargowym następuje na rzecz oskarżyciela prywatnego i ewentualnie Skarbu Państwa (art. 628 pkt 1 i 2 k.p.k.). Przekonanie o tym determinuje – nie budząca interpretacyjnych wątpliwości – treść przywołanych powyżej przepisów. Było ono też wielokrotnie eksponowane tak w orzecznictwie (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 18 czerwca 2003 r. IV KKN 269/00; 4 października 2002 r., V KKN 199/01; 18 czerwca 2002 r., III KKN 417/99; 27 marca 2002 r.,

V KKN 175/00), jak i w piśmiennictwie (por. T. Grzegorzczak – Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym. Komentarz. 5 wydania, s. 1367 – 1371; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek – Kodeks postępowania karnego. Tom III, Komentarz do art. 468 – 682, 2 wydanie, s. 502 – 503).

W tej sytuacji – skoro przywołany na wstępie przepis art. 640 – k.p.k. nakazuje odpowiednie stosowanie owej przytoczonej regulacji, normującej zasady ponoszenia kosztów w sprawach z oskarżenia prywatnego, w razie umorzenia postępowania na zasadzie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., również w sprawach z oskarżenia publicznego w których to – oskarżyciel posiłkowy wniósł akt oskarżenia, to oznacza, że w tego rodzaju sprawach, przy takim umorzeniu postępowania, koszty procesu ponosić będzie zawsze oskarżony. Taka zaś konfiguracja procesowa zaistniała w sprawie niniejszej.

Sąd Okręgowy – wbrew powyższym uwarunkowaniom prawnym – obciążył subsydiarnego oskarżyciela posiłkowego na rzecz Skarbu Państwa kosztami sądowymi za obie instancje, czym rażąco naruszył te przepisy prawa procesowego (wskazane w zarzucie podniesionym w kasacji), które był obowiązany respektować.

Wpływ tego uchybienia na treść wyroku był oczywisty. Jego następstwem było jednak bezprawne obciążenie oskarżyciela posiłkowego kosztami sądowymi i równie bezprawne (bo nie poprzedzone decyzją określoną w art. 624 § 1 k.p.k.) uwolnienie oskarżonej od obowiązku ich ponoszenia.

Zauważyć nadto należy, że Sąd Okręgowy uzasadniając to swoje rozstrzygnięcie, powołał się wprawdzie na przepisy art. 629 w zw. z art. 628 k.p.k., ale ani nie uwzględnił rzeczywistej treści tego pierwszego z przywołanych przepisów, ani też nie dostrzegł w ogóle przepisu art. 640 k.p.k., który to dopiero pozwalał zastosować obie te normy in concreto.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy – w określonym powyżej zakresie – Sąd Okręgowy uwzględni powyższe uwagi i wnioski, co pozwoli mu rozstrzygnąć, co do kosztów procesu, w sposób zgodny z obowiązującym stanem prawnym.

Z tych wszystkich względów – orzeczono jak wyżej.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.4. Strona podmiotowa wykroczenia złośliwego niepokojenia drugiego człowieka

przepisy: art. 107 k.w.

hasła: Wykroczenie

Wyrok z dnia 10 listopada 2010 r., IV KK 324/10

Teza:

Strona podmiotowa wykroczenia określonego w art. 107 k.w. polega na umyślności w formie zamiaru bezpośredniego – działanie sprawcy jest ukierunkowane na dokuczenie innej osobie i charakteryzuje się „złośliwością”.

Z uzasadnienia:

„Sąd Rejonowy w R., wyrokiem z dnia 9 lipca 2008 r. uznał Artura B. za winnego tego, że „w dniu 13 kwietnia 2007 r., w R., woj. P., przy ul. O. poprzez umieszczenie w drzwiach kartki z denerwującymi informacjami złośliwie niepokoił Annę Ż.”, tj. popełnienia wykroczenia z art. 107 kw., i za to wymierzył mu karę nagany.

Od tego wyroku apelacje wnieśli obrońca i obwiniony.

Sąd Okręgowy w R., wyrokiem z dnia 12 grudnia 2008 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Od powyższego wyroku kasację na korzyść Artura B. wniósł – na podstawie art. 110 § 1 k.p.w. – Rzecznik Praw Obywatelskich, zarzucając rażące naruszenie prawa karnego procesowego, mające istotny wpływ na jego treść, to jest art. 433 § 1 k.p.k., w zw. z art. 440 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w., polegające na tym, że Sąd drugiej instancji rozpatrując apelację obrońcy obwinionego i osobistą apelację obwinionego, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, utrzymał w mocy rażąco niesprawiedliwy wyrok Sądu pierwszej instancji, przy czym rażąca niesprawiedliwość tegoż wyroku polegała na tym, że obwiniony został uznany winnym popełnienia wykroczenia z art. 107 k.w., podczas gdy przypisany mu czyn nie wyczerpywał znamion tego wykroczenia. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w R. oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego Sądu Grodzkiego w R. i uniewinnienie Artura B. od popełnienia przypisanego mu czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym.

Strona podmiotowa wykroczenia określonego w art. 107 k.w. polega na umyślności w formie zamiaru bezpośredniego – działanie sprawcy jest ukierunkowane na dokuczenie innej osobie i charakteryzuje się „złośliwością”. Autor kasacji trafnie podnosi, że z wyrokowego opisu czynu nie wynika, aby Sąd pierwszej instancji ustalił, że oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim kierunkowym, o jaki mowa w art. 107 k.w. W myśl przepisu art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. wyrok skazujący powinien zawierać dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu, zatem opis czynu musi odpowiadać znaczeniu wszystkich znamion ustawowych konkretnego przestępstwa bądź wykroczenia.

W realiach przedmiotowej sprawy podstawowe znaczenie ma treść listu (k. 5) skierowanego do pokrzywdzonej. Treść tego listu, oceniona w kontekście konfliktu sąsiedzkiego, nie daje podstaw do przyjęcia, że zamiarem oskarżonego było złośliwe dokuczenie pokrzywdzonej.

Podzielając zasadność zarzutu kasacji należało uchylić zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w R. oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego w R. i uniewinnić Artura B. od popełnienia przypisanego mu czynu.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.5. Granice orzekania sądu kasacyjnego

przepisy: art. 536 k.p.k.

hasła: Kasacja – ogólnie; Kasacja – granice

Postanowienie z dnia 4 listopada 2010 r., II KK 108/10

Teza:

Art. 536 k.p.k. wyznacza granice orzekania sądu kasacyjnego. Tworzą je granice zaskarżenia oraz podniesione zarzuty. Zasadnie przy tym zauważa się, że wobec tego że sąd kasacyjny ma orzekać w granicach podniesionych zarzutów” to wiąże go jedynie zarzut, a nie konkretne uchybienie podane przez stronę, na wykazanie zarzutu określonej obrazu prawa.

Mieści się zatem sąd kasacyjny w granicach orzekania wyznaczonych przez zarzuty, jeżeli dostrzeżga inne uchybienie odnośnie do wskazanego przez stronę naru-

szenia danej normy prawa, nie mieści się zaś, gdyby chciał orzec z uwagi na naruszenie przepisu w ogóle przez stronę niepodważanego, chyba że w grę wchodzi naruszenia z art. 439 k.p.k. niepodnoszone przez skazanego.

Z uzasadnienia:

„Kasacja jest bezzasadna i to w stopniu oczywistym. Tak bowiem należy ocenić wszystkie podniesione w niej zarzuty i przytoczoną na ich uzasadnienie argumentację.

Sposób redakcji tych zarzutów i określenia (czy w dwóch przypadkach – zaniechanie tego) ich podstawy prawnej dowodzą celowości przypomnienia, w tym miejscu, podstawowych reguł rządzących postępowaniem kasacyjnym, skoro one ich ewidentnie nie respektują.

Nie ulega wszak wątpliwości, że zgodnie z brzmieniem przepisu art. 519 k.p.k. przedmiotem zaskarżenia kasacją może być tylko prawomocny wyrok sądu odwoławczego kończący postępowanie. Oznacza to wymóg podnoszenia w skardze kasacyjnej tylko takich zarzutów, które tego właśnie orzeczenia dotyczą. Oczywiście poprzez nie można wytykać także wyrokowi sądu pierwszej instancji konkretne uchybienia w zakresie naruszenia przepisów prawa (materialnego czy procesowego), niemniej jednak należy wówczas wskazać (stosowną argumentacją i przywołaniem konkretnych przepisów) sposób w jaki błędy tego wyroku przeniknęły do zaskarżonego kasacją wyroku sądu odwoławczego.

Równocześnie – wobec jednoznaczności treści art. 523 § 1 k.p.k. – nie ulega wątpliwości, że podstawą kasacji może być, obok bezwzględnych powodów odwoławczych wskazanych w art. 439 §1 k.p.k., tylko „inne rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku”. W kasacji zatem nie można podnosić zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, zarówno wprost, jak też – mylnie i tylko w celu obejścia owych ograniczeń ustawowych – nazwanego „obrazą przepisów prawa”. Sporządzając skargę kasacyjną należy także baczyć na dwie kolejne normatywne regulacje, których nieuwzględnienie determinuje sposób jej oceny.

Pierwszą kreuje przepis art. 526 § 1 k.p.k., który jako szczególny wymóg (każdej) kasacji wskazuje podanie w niej przez skarżącego na czym polega zarzucane uchybienie.

Tym samym w istocie – w powiązaniu z treścią art. 523 § 1 k.p.k. – ustawa procesowa domaga się wskazania, że jest to rażące naruszenie prawa spełniające warunki tego ostatniego przepisu. Powszechnie – tak w piśmiennictwie jak i w orzecznictwie – przyjmuje się że skarżący – chcąc uczynić zadość tym formalnym wymogom kasacji – powinien wskazać, jaki (konkretnie) przepis prawa został jego zdaniem naruszony oraz na czym in concreto to naruszenie polegało (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 8 marca 2007 r., V KK 102/06, LEX nr 260713; 4 stycznia 2007 r., IV KK 414/06, OSNwSK 2007/1/44; 29 kwietnia 1999 r., IV KZ 19/99, OSNKW 1999, z. 7-8, poz. 443; T. Grzegorzczak – Komentarz do Kodeksu postępowania karnego, 5 wydanie, s. 1103 – 1104; J. Grajewski [w] I. Grajewski, L. Paprzycki, M. Płachta – Kodeks postępowania karnego. Tom II, Zakamycze 2003, s. 271 – 272).

Drugą z sygnalizowanych kwestii określa przepis art. 536 k.p.k. wyznaczający granice orzekania sądu kasacyjnego. Tworzą je granice zaskarżenia oraz podniesione zarzuty. Zasadnie przy tym zauważa się, że wobec tego że sąd kasacyjny ma orzekać w granicach „podniesionych zarzutów” to wiąże go jedynie zarzut, a nie konkretne uchybienie podane przez stronę, na wykazanie zarzutu określonej obrazy prawa.

Mieści się zatem sąd kasacyjny w granicach orzekania wyznaczonych przez zarzuty, jeżeli dostrzeże inne uchybienie odnośnie do wskazanego przez stronę naruszenia danej normy prawa, nie mieści się zaś, gdyby chciał orzec z uwagi na naruszenie przepisu w

ogóle przez stronę niepodważanego, chyba że w grę wchodzi naruszenia z art. 439 k.p.k. niepodnoszone przez skazanego (por. T. Grzegorzczak – op. cit. s. 1128).

Odnośząc te rozważania do rozpatrywanej kasacji obrońcy skazanego Bogusława G. nie ulega wątpliwości, że skarga ta nie respektuje tych przywołanych wymogów (tak formalnych – w zakresie 3 i 4 zarzutu – jak i materialnych – co do wszystkich zarzutów). Taka ocena tej kasacji – wynikała ze sposobu jej sporządzenia – skutkowałą niemożnością (podjęcia nawet tylko próby) weryfikowania słuszności zaskarżonego nią orzeczenia. Ewentualne bowiem jego uchybienia nie są bowiem takimi, które stosownie do brzmienia art. 536 k.p.k., nawet niepodnoszone przez skarżącego, mogłyby być konwalidowane z urzędu, stosownie do nakazów wskazanych w art. 435 k.p.k., art. 439 k.p.k., art. 455 k.p.k.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.6. Orzeczenie w następstwie złożenia środka odwoławczego obarczonego wadą formalną w postaci braku podpisu

przepisy: art. 120 § 2 k.p.k., art. 16 § 1 k.p.k.

hasła: Braki formalne

Postanowienie z dnia 16 grudnia 2010 r., II KK 194/10

Teza:

Analiza treści art. 120 § 2 in fine k.p.k. pozwala wyrazić stanowczy pogląd, że uznanie pisma strony za bezskuteczne nie wchodzi tu w rachubę, skoro nie została ona pouczona o skutkach nieuzupełnienia braku w terminie. Taki brak pouczenia należy traktować jak niepouczenie uczestnika postępowania o ciężących obowiązkach i przysługujących uprawnieniach, w związku z czym brak ten – stosownie do treści art. 16 § 1 k.p.k. – nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych.

Orzeczenie zapadłe w następstwie rozpoznania środka odwoławczego, dotkniętego ujawnioną w późniejszym czasie wadą formalną w postaci braku podpisu, nie ulega unicestwieniu, o ile stwierdzone zostanie, że treść pisma oraz fakt jego wniesienia objęte były stanowczą wolą uprawnionego skarżącego.

Z uzasadnienia:

„W toku postępowania w niniejszej sprawie, trwającego już nieco powyżej 9 lat, zapadło sześć wyroków. Ostatnim wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 25 stycznia 2010 r., po rozpoznaniu apelacji obrońcy, utrzymany został w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W. z 8 czerwca 2009 r., którym Adama S. skazano na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat i grzywnę za spowodowanie w dniu 8 maja 2001 r. w G. wypadku komunikacyjnego na szkodę Alicji B., to jest za przestępstwo określone w art. 177 § 1 k.k.

Kasację od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego złożył obrońca. Zarzucając uchybienie wymienione w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., polegające na wydaniu merytorycznego orzeczenia, mimo że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wszystkich zapadłych w sprawie wyroków pierwszoinstancyjnych i umorzenie postępowania.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w W. zażądał w pisemnej odpowiedzi na kasację jej oddalenia jako oczywiście bezzasadnej.

Stanowisko to zyskało wsparcie obecnego na rozprawie kasacyjnej prokuratora Prokuratury Generalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna, choć nie w stopniu postulowanym przez oskarżyciela publicznego.

Prawdą było, że już po przedstawieniu Adamowi S. zarzutu spowodowania w dniu 8 maja 2001 r. wypadku komunikacyjnego, w następstwie którego Alicja B. doznała obrażeń ciała, Zastępca Prokuratora Rejonowego w P., postanowieniem z dnia 26 listopada 2001 r., ze względu na wystąpienie ujemnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., umorzył śledztwo przeciwko ówczesnemu podejrzanemu, podając, że przyczyną zdarzenia było zachowanie pokrzywdzonej. Prokurator Prokuratury Okręgowej w W., przychyliając się w dniu 23 stycznia 2002 r. do zażalenia podpisanego imieniem i nazwiskiem pokrzywdzonej (k. 71), uchylił zaskarżone postanowienie i zlecił właściwemu prokuratorowi niższego rzędu uzupełnienie postępowania przygotowawczego we wskazanym kierunku. W toku rozpoznania apelacji obrońcy od pierwszego wyroku skazującego stwierdzone zostało, że zażalenie na postanowienie o umorzeniu śledztwa nie sporządziła i nie podpisała Alicja B., która przebywała wówczas w poważnym stanie w szpitalu, ale na jej prośbę uczyniła to jej córka. Ten fakt, m.in., legł u podstaw wydania w dniu 2 kwietnia 2004 r. przez Sąd Okręgowy w W. wyroku kasatoryjnego. Sąd pierwszej instancji który miał ponownie rozpoznawać sprawę, wykonując wskazanie sądu ad quem, przekazał sprawę w trybie art. 345 § 1 prokuratorowi w celu uzupełnienia śledztwa, a dokładniej usunięcia braku formalnego przez wezwanie pokrzywdzonej do opatrzenia zażalenia własnoręcznym podpisem. W dniu 2 lutego 2005 r. Alicja B. złożyła podpis na zażaleniu kwestionującym orzeczenie umarzające śledztwo (k. 280).

Rozważania wypadu rozpocząć od przypomnienia, że oświadczenia procesowe zarówno organów procesowych (o charakterze imperatywnym), jak i stron (o charakterze postulującym) powinny być podpisane. Brak podpisu pod pierwszą kategorią oświadczeń, które zapadają w formie orzeczeń lub zarządzeń, stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą (art. 439 § 1 pkt 6 k.p.k.), natomiast niepodpisanie oświadczeń drugiego typu, którymi przede wszystkim są środki odwoławcze, traktować trzeba jako wadę formalną przewidzianą w art. 119 § 1 pkt 4 k.p.k. Owa wada natury formalnej ma charakter usuwalny. Jej naprawienie następuje w drodze procedury uregulowanej w przepisie art. 120 § 1 k.p.k.: osobę składającą pismo wzywa się do usunięcia braku w terminie 7 dni. Warto tu odnotować, że uzupełnienie braku w omawianym zakresie może nastąpić przez własnoręczne podpisanie przez wnoszącego egzemplarza pisma, które już wpłynęło, przez przedłożenie innego egzemplarza zawierającego podpis, o ile jego treść jest identyczna, a także przez złożenie podpisu przez osobę trzecią, gdy występujący z pismem nie może osobiście go podpisać (art. 119 § 2 k.p.k.). W razie uzupełnienia braku w terminie, pismo wywołuje skutki od dnia jego wniesienia, natomiast w wypadku niewykonania wezwania w terminie, pismo uznaje się za bezskuteczne, o czym wzywany winien być pouczone (art. 120 § 2 k.p.k.).

Sytuacja ulega pewnemu skomplikowaniu, gdy – tak jak w niniejszej sprawie – brak formalny środka odwoławczego ujawniony zostanie już po jego rozpoznaniu. Pojawia się wówczas pytanie o skutki prawne takiego stwierdzenia: czy należy uznać dotknięty wadą formalną środek odwoławczy za bezskuteczny i w konsekwencji orzeczenie organu ad quem za niebyłe, czy też należy podjąć próbę konwalidacji tego braku, a jeśli tak, to jaki organ powinien to uczynić i w jakim trybie?

Analiza treści art. 120 § 2 in fine k.p.k. pozwala wyrazić stanowczy pogląd, że uznanie pisma strony za bezskuteczne nie wchodzi tu w rachubę, skoro nie została ona pouczone

o skutkach niezuzpełnienia braku w terminie. Taki brak pouczenia należy traktować jak niepouczenie uczestnika postępowania o ciężących obowiązkach i przysługujących uprawnieniach, w związku z czym brak ten – stosownie do treści art. 16 § 1 k.p.k. – nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych (zob. post. SN z 21 lipca 2005 r., V KZ 27/05, OSNKW 2005, z. 10, poz. 101). Odmienne podejście interpretacyjne oznaczałoby skorzystanie z generalnie niedozwolonej wykładni contra legem. Zatem o utracie w sposób automatyczny mocy obowiązującej orzeczenia zapadłego w następstwie rozpoznania dotkniętego brakiem formalnym środka odwoławczego nie może być mowy.

Bez wątplenia pojawia się jednak w rozważanym układzie procesowym potrzeba zbadania czy też upewnienia się, że dane pismo, zawierające określoną treść, zostało wniesione przez właściwą osobę i zgodnie z jej wolą. Wprawdzie sposób reagowania organu procesowego w ocenianej sytuacji nie został unormowany przez przepisy prawne, niemniej przyjąć można, że art. 120 § 1 k.p.k. reguluje sytuacje pod istotnymi względami podobne. W tych warunkach, uwzględniając zwłaszcza cel regulacji przewidzianej w wymienionym przepisie, wolno sięgnąć po wnioskowanie z podobieństwa w formie analogii z ustawy (analogia legis). Biorąc pod uwagę specyfikę nieuregulowanej przez prawo sytuacji, instytucja uzupełnienia braków formalnych, o której mowa w art. 120 k.p.k., nie powinna być do jej rozwiązania stosowana dosłownie, ale z odpowiednią modyfikacją. Wystarczające będzie, aby strona potwierdziła w wiarygodny sposób przed organem procesowym, w którego kompetencji sprawa aktualnie się znajduje, że we właściwym czasie towarzyszyła jej jednoznaczna wola złożenia tegoż pisma. Przedstawione zapamiętywanie można wyrazić jeszcze inaczej: orzeczenie zapadłe w następstwie rozpoznania środka odwoławczego, dotkniętego ujawnioną w późniejszym czasie wadą formalną w postaci braku podpisu, nie ulega unicestwieniu, o ile stwierdzone zostanie, że treść pisma oraz fakt jego wniesienia objęte były stanowczą wolą uprawnionego skarżącego.

W konkretnej sprawie ustalone zostało ponad wszelką wątpliwość, że stanowczym zamiarem pokrzywdzonej było złożenie zażalenia na postanowienie o umorzeniu śledztwa i że była ona w tym czasie (ze względu na pobyt w szpitalu i poważny stan zdrowia) przekonana o prawidłowości swojego zachowania. Słusznie więc sądy obu instancji nie dopatrzyły się wystąpienia w toku postępowania karnego ujemnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.). Tym samym teza skarżącego o istnieniu uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. wymagała zdecydowanego odrzucenia.

Dlatego Sąd Najwyższy oddalił kasację (art. 537 § 1 k.p.k.), a kosztami sądowymi za postępowanie kasacyjne obciążył skazanego (art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.7. Przyjmowanie kwalifikacji wypadku mniejszej wagi przy przestępstwie kradzieży

przepisy: art. 278 § 3 k.k.

hasła: Kradzież; Wypadek mniejszej wagi

Postanowienie z dnia 22 grudnia 2010 r., II KK 279/10

Teza:

O wypadku mniejszej wagi, o którym mowa w art. 278 § 3 k.k., nie świadczy tylko wartość przedmiotu czynu, to trzeba mieć na uwadze szczegółową analizę okoliczności towarzyszących zachowaniu się sprawcy, w tym m.in. odnośnie uprzedniego usunięcia przez niego zabezpieczeń na towarze, czy dysponowania pieniędzmi pozwalającymi na zakup jednej pary spodni, a także uprzedniej karalności oskarżo-

Na zakończenie wypadu, zgodnie z tym, co zostało wyżej zadeklarowane, powrócić do zarzutu z pkt. 1b skargi kasacyjnej, to jest rzekomego naruszenia zasady dwuinstancyjności orzekania. W pierwszym rzędzie, konstrukcja tej części kasacji wskazuje, że zarzut tak sformułowany przez obrońcę skazanego opiera się na niezrozumieniu sensu zasady dwuinstancyjności, zarówno w ujęciu konstytucyjnym, jak i konwencyjnym (tj. przede wszystkim w ujęciu EKPCz wraz z jej Protokołami dodatkowymi), a przede wszystkim w ujęciu polskiego Kodeksu postępowania karnego. Wypada więc przypomnieć, że zasada dwuinstancyjności polega na tym, że każde orzeczenie co do istoty sprawy, kończące postępowanie w pierwszej instancji, podlega instancyjnej kontroli organu wyższego rzędu. Nie można zaś – jak chciałby tego autor kasacji – upatrywać sensu tej zasady w konieczności poddania kontroli instancyjnej każdego orzeczenia, lub każdej jego części, także i w wypadku wydania go właśnie przez sąd drugiej instancji, jeśli orzeczenie to jest w swej treści w jakimkolwiek elemencie odmienne niż orzeczenie wydane przez sąd pierwszej instancji. Tak rozumiana dwuinstancyjność musiałaby całkowicie wykluczać orzekanie reformatoryjne w instancji odwoławczej, a w wypadku wyroków utrzymujących w mocy orzeczenie sądu a quo także całkowicie eliminować sięganie przez sąd odwoławczy do argumentów uzupełniających rozumowanie zaprezentowane przez sąd pierwszej instancji. Innymi słowy rzecz ujmując: dałoby się ją realizować wyłącznie przy akceptacji czysto kasatoryjnego modelu kontroli odwoławczej, który jest systemowi polskiego prawa procesowego obcy. Obowiązujący system apelacyjno-rewizyjny akceptuje natomiast również orzekanie reformatoryjne, co nie może być poddawane w wątpliwość wobec brzmienia art. 437 § 1 k.p.k., według którego po rozpoznaniu środka odwoławczego sąd orzeka o utrzymaniu w mocy, zmianie lub uchyleniu zaskarżonego orzeczenia w całości lub w części oraz wobec brzmienia art. 438 pkt 1-4 k.p.k., według którego stwierdzenie błędu dającego się ująć w ramach którejkolwiek z podstaw odwoławczych może spowodować nie tylko uchylenie orzeczenia, ale także i jego zmianę. Co więcej, owa zmiana orzeczenia może – co do zasady – polegać na odmiennym orzeczeniu nawet co do istoty sprawy i nawet wparciu o nowe, różne od dokonanych przez sąd pierwszej instancji, ustalenia faktyczne. Ograniczenia w tym zakresie wynikają jedynie z reguł *ne peius* przewidzianych w art. 454 § 1 i 2 k.p.k. W związku z tymi regułami, sądowi odwoławczemu nie wolno ustalić jedynie tego, że osoba uniewinniona w pierwszej instancji odpowiada karnie i w związku z tym sąd ten nie może uniewinnionego skazać, a ponadto sądowi *ad quem* nie wolno zmieniać ustaleń faktycznych przy jednoczesnym zaostrożeniu kary pozbawienia wolności. Żaden z dwóch powyższych zakazów nie został przez Sąd Apelacyjny w W. naruszony. W pozostałym zaś zakresie dopuszczalne byłoby nie tylko dokonywanie nowych ustaleń faktycznych w oparciu o dowody przeprowadzone przez sąd pierwszej instancji, ale także, choć co prawda wyjątkowo, także w oparciu o nowe dowody przeprowadzone w instancji odwoławczej na podstawie art. 452 § 2 k.p.k. W konsekwencji, nie można zasadnie twierdzić, że korzystanie z możliwości przewidzianych wprost przez ustawodawcę w przepisach polskiej procedury karnej, stanowi pogwałcenie prawa do obrony, poprzez odebranie stronom procesowym możliwości poddania orzeczenia kontroli instancyjnej, czy też poprzez wyłączenie możliwości podniesienia takiego, czy innego zarzutu odwoławczego. Zaprezentowane w skardze kasacyjnej rozumienie zasady dwuinstancyjności musiałoby prowadzić do paradoksalnego, najdelikatniej rzecz ujmując, wniosku, że zastosowanie rozwiązania przewidzianego w przepisach procedury stanowi rażące naruszenie prawa. Zatem nawet przyjęcie założenia, że Sąd Apelacyjny w W. poczynił nowe ustalenia, mające dodatkowo lub w odmienny sposób uzasadniać stanowisko Sądu Okręgowego, w rozpoznawanej sprawie w sposób oczywisty nie mogłoby prowadzić do tezy o naruszeniu zasady dwuinstancyjności, albowiem nie doszło w niej do naruszenia reguł *ne peius*, stanowiących jedyne granice zmian, których naruszenie upoważniałoby do twierdzenia o rażącym naruszeniu prawa.”

1.2.9. Przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne aresztowanie

przepisy: art. 16 § 1 k.p.k.

hasła: Przedawnienie; Odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne aresztowanie

Postanowienie z dnia 22 grudnia 2010 r., II KK 290/10

Teza:

Jeżeli prokurator podniesie zarzut przedawnienia roszczeń, a sąd ustali, że niedotrzymanie przez wnioskodawcę terminu nie usprawiedliwiają żadne wyjątkowe okoliczności, żądanie odszkodowania podlega oddaleniu.

Sama niewątpliwa niesłuszność tymczasowego aresztowania i związane z tym krzywdy, a tego dotyczyć miały owe dowody, nie wyłączają jeszcze trafności powołania się na przedawnienie.

Obowiązek pouczenia strony o jej uprawnieniach, w tym i z obecnego art. 16 § 2 k.p.k., nie obejmuje wszelkich możliwych, także odległych uprawnień, jakie mogą powstać u strony.

Z uzasadnienia:

„Rozpoznając tę kasację Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga ta jest rzeczywiście bezzasadna w oczywistym stopniu, stąd i rozpoznanie jej na posiedzeniu, o jakim mowa w art. 535 § 3 k.p.k.

Należy w tym miejscu zauważyć, że w niniejszej sprawie – jak ustalił Sąd Okręgowy – tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy miało miejsce od dnia 20 grudnia 2002 r. do dnia 22 stycznia 2003 r., a następnie w tymże 2003 r. prawomocnie umorzono wobec niego postępowanie przygotowawcze, w którym środek ów stosowano, z uwagi niedopełnienie przezeń przestępstwa. Z wnioskiem o odszkodowanie i zadośćuczynienie z racji tego aresztowania wnioskodawca wystąpił jednak dopiero w lipcu 2009 r., a więc w ponad 5 lat po upływie rocznego terminu przedawnienia roszczeń, określonego w art. 555 k.p.k., który to zarzut podniósł prokurator (k. 65), a sądy uwzględniły. Jak ustalono przy tym – i to o oparciu o zeznania wnioskodawcy – w 2005 r. występował on o zaliczenie okresu stosowania tego środka na poczet kary pozbawienia wolności orzeczonej w innej jego sprawie, a po odmowie takiego zaliczenia postanowił wystąpić o odszkodowanie, z tym však, że uczynił to dopiero po kolejnych 4 latach, gdyż – jak zeznał – wcześniej nie miał okazji żeby go napisać, bo nie wiedział jak, a jednocześnie, że nie był w tej sprawie w prokuraturze ani w żadnej innej instytucji ponieważ, jak stwierdził „nie byłem tym zainteresowany” (k. 67).

Mając powyższe na uwadze należy przypomnieć, że w orzecznictwie trafnie wskazuje się, iż jeżeli prokurator podniesie zarzut przedawnienia roszczeń, a sąd ustali, że niedotrzymanie przez wnioskodawcę terminu nie usprawiedliwiają żadne wyjątkowe okoliczności, żądanie odszkodowania podlega oddaleniu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2000 r., WA 7/2000, OSNKW 2000, z. 7-8, poz. 73). Tego typu okoliczności w sprawie nie ustalono, zaś dowody z zeznań matki wnioskodawcy oraz samego wnioskodawcy odnośnie cierpień moralnych i fizycznych, jakich miał on doznać przez tymczasowe aresztowanie na przełomie lat 2002/2003, których w tym zakresie sąd meriti nie dopuścił, nie miały żadnego znaczenia dla oceny zarzutu przedstawienia od strony art. 5 k.c. W orzecznictwie wskazuje się bowiem zasadnie – co zauważył już sąd odwoławczy

nę, ale jedynie to, czy orzekający w sprawie sąd meriti rzeczywiście powziął wątpliwości co do treści ustaleń faktycznych lub wykładni prawa i wobec braku możliwości ich usunięcia rozstrzygnął je na niekorzyść oskarżonego, względnie to, czy w świetle realiów konkretnej sprawy wątpliwości takie powinien był powziąć. W wypadku zatem, gdy pewne ustalenie faktyczne zależne jest od dania wiary tej lub innej grupie dowodów, czy też np. dania wiary lub odmówienia wiary wyjaśnieniom oskarżonego, nie można mówić o naruszeniu zasady in dubio pro reo, a ewentualne zastrzeżenia co do oceny wiarygodności konkretnego dowodu lub grupy dowodów rozstrzygane mogą być jedynie na płaszczyźnie utrzymania się przez sąd w granicach sędziowskiej swobody ocen, wynikającej z treści art. 7 k.p.k., lub też przekroczenia przez sąd tych granic i wkroczenia w sferę dowolności ocen. Sąd meriti w sposób precyzyjny i przekonujący wskazał, w oparciu o jakie źródła dowodowe poczynił ustalenia dotyczące sprawstwa oskarżonego w zakresie poszczególnych przypisanych mu czynów (k. 678 – 693 akt) i wywód ten w najmniejszym stopniu nie wskazuje na to, iżby Sąd miał jakiegokolwiek wątpliwości o charakterze nieusuwalnym, a także na to, aby konfrontując wywód sądu ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym można było w sposób rozsądny twierdzić, iż organy procesowe powinny takie wątpliwości jednakże podjąć.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.11. Niezaskarżalność orzeczeń wydawanych przez Sąd Najwyższy w toku postępowania wznowieniowego

przepisy: art. 426 § 2 k.p.k., art. 426 § 3 k.p.k.

hasła: Wznowienie postępowania

Postanowienie z dnia 12 października 2010 r., III KO 68/09

Teza:

W odniesieniu do orzeczeń wydawanych przez Sąd Najwyższy w toku postępowania o wznowienie postępowania, reguła niezaskarżalności orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy, sformułowana w art. 426 § 2 k.p.k., nie doznaje wyjątków, także w odniesieniu do orzeczeń wymienionych w art. 426 § 3 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem z dnia 9 września 2010 r., Sąd Najwyższy orzekł o wznowieniu postępowania przeciwko Mirosławowi T., uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w L. z dnia 28 lutego 2007 r., i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Okręgowego w L. z dnia 25 października 2006 r., którym oskarżony został prawomocnie skazany za przestępstwo z art. 148 § 2 k.k. na karę dożywotniego pozbawienia wolności – w części dotyczącej kwalifikacji prawnej przypisanego mu czynu oraz wymierzonej kary, sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w L.

Postanowieniem z tegoż dnia zastosował wobec Mirosława T. tymczasowe aresztowanie na okres 3 miesięcy – to jest do dnia 9 grudnia 2010 r.

W dniu 22 września 2010 r. oskarżony złożył w administracji zakładu karnego, skierowane do Sądu Okręgowego w L., zażalenie na to postanowienie podnosząc, że upływ czasu od daty zarzuconego mu przestępstwa eliminuje możliwość wpływania na tok postępowania i wnosił o uchylenie tymczasowego aresztowania.

Zażalenie to Sąd Okręgowy w L. przekazał Sądowi Najwyższemu jako właściwemu do jego rozpoznania.

Sąd Najwyższy uznał, że zażalenie zostało wniesione z zachowaniem terminu zawitego, mimo że nastąpiło to przed formalnym doręczeniem oskarżonemu zaskarżonego postanowienia, a po powzięciu przez niego wiadomości o treści postanowienia przesłanego Dyrektorowi Zakładu Karnego i zważył, co następuje:

Zażalenie oskarżonego nie podlega rozpoznaniu jako niedopuszczalne z mocy prawa.

W odniesieniu do orzeczeń wydawanych przez Sąd Najwyższy w toku postępowania o wznowienie postępowania, reguła niezaskarżalności orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy, sformułowana w art. 426 § 2 k.p.k., nie doznaje wyjątków, także w odniesieniu do orzeczeń wymienionych w art. 426 § 3 k.p.k.

Nie ma bowiem podstaw do przyjęcia, iżby w odniesieniu do tej grupy postanowień, ustawa stanowiła inaczej. Nie jest możliwe przeniesienie na grunt postępowania w przedmiocie wznowienia postępowania wykładni zaprezentowanej w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2009 r. sygn. I KZP 1/09, (OSNKW, z. 12, poz. 100), dopuszczającej zażalenie na postanowienie o tymczasowym aresztowaniu, podjęte w postępowaniu kasacyjnym, w którym na podstawie art. 518 k.p.k. mają odpowiednie zastosowanie przepisy działu IX Kodeksu postępowania karnego, regulujące postępowanie odwoławcze, co wyraźnie zaznaczył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tego postanowienia.

Postępowanie w przedmiocie wznowienia postępowania w zakresie orzeczeń merytorycznych ma jednoinstancyjny charakter, a rozdział 56. k.p.k. nie przewiduje odesłania do odpowiedniego stosowania przepisów postępowania odwoławczego, za wyjątkiem przepisów enumeratywnie wskazanych w art. 545 § 1 k.p.k. jak też nie zawiera samodzielnej podstawy do zaskarżenia postanowienia. Prawa do zaskarżenia postanowienia o tymczasowym aresztowaniu w niniejszej sprawie nie tworzy w żadnym razie pouczenie o takowym przekazane oskarżonemu przez Sąd Okręgowy w L.

Powyższe stanowisko nie ogranicza prawa oskarżonego do kontroli zasadności zastosowanego wobec niego tymczasowego aresztowania. Kontroli tej winien dokonać Sąd Okręgowy w L., jako sąd właściwy do rozpoznania sprawy, traktując „zażalenie” oskarżonego z dnia 22 września br. jako wniosek o uchylenie tymczasowego aresztowania, przewidziany art. 254 § 1 k.p.k.

Rozważywszy powyższe Sąd Najwyższy, na podstawie art. 430 § 1 k.p.k., orzekł jak na wstępie.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.12. Wpływ wieku pokrzywdzonego na szkodliwość popełnionego wobec niego czynu

przepisy: art. 433 § 2 k.p.k., art. 457 § 3 k.p.k.

hasła: Uzasadnienie orzeczenia

Postanowienie z dnia 15 grudnia 2010 r., IV KK 296/10

Teza:

Sam wiek pokrzywdzonej, jak słusznie wskazano, nie może decydować o szkodliwości czynu popełnionego wobec niej.

Z uzasadnienia:

„Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2009 r. umorzył postępowanie karne wobec Władysława J. uznając, że zarzucany mu czyn naruszenia nietykalności cielesnej

1.2.13. Ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu

przepisy: art. 29 ust. 1 – Prawo o adwokaturze

hasła: obrońca z urzędu; Koszty sądowe

Postanowienie z dnia 230 grudnia 2010 r., IV KK 77/10

Teza:

Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie należy podkreślić, że powołane przez Sąd Apelacyjny w R. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r., zostało wydane m. in. w wykonaniu delegacji ustawowej zawartej w ustawie z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (por. art. 29 ust. 2). Art. 29 ust. 1 tego Prawa stanowi zaś, że koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa. W tej sytuacji oczywiście wadliwe było zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz ustanowionego z urzędu adwokata kwoty przysługującej na wynagrodzenia za sporządzenie opinii w przedmiocie braku podstaw do złożenia wniosku o wznowienie postępowania. Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu ponoszone przez Skarb Państwa obejmują w sprawie karnej:

- 1) opłatę w wysokości nie wyższej niż 150 % stawek minimalnych o których mowa z rozdziale 4 powołanego rozporządzenia,
- 2) niezbędne, udokumentowane wydatki adwokackie.

Natomiast dalszą kwestią jest to, czy tymi wypłaconymi przez Skarb Państwa kwotami, wchodzącymi w skład kosztów sądowych (por. art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. i art. 616 § 2 pkt 2 k.p.k.), a te z kolei należą do kosztów procesu (por. art. 616 § 1 pkt. 1 k.p.k.), zostanie w konsekwencji obciążona strona (por. art. 626 § k.p.k., czy np. art. 629 k.p.k.), czy też nie (np. z uwagi na ustalenie, że ich uiszczenie ich byłoby dla niej zbyt uciążliwe, zostaną „przejęte” na rachunek Skarbu Państwa).”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.14. Umieszczanie nieletniego w zakładzie poprawczym

przepisy: art. 10 u.p.n.

hasła: Nieletni

Postanowienie z dnia 25 listopada 2010 r., V KK 333/10

Teza:

Dla umieszczenia nieletniego w zakładzie poprawczym, nie jest niezbędnym uprzednie stosowanie środków wychowawczych.

Z uzasadnienia:

„Jako oczywiście bezzasadny, należy ocenić zarzut naruszenia art. 440 k.p.k. w zw. z art. 10 u.p.n. Rażąca niesprawiedliwość wyroku, zdaniem obrońcy, polega na orzeczeniu umieszczenia nieletniego w zakładzie poprawczym bez warunkowego zawieszenia, pomimo braku wcześniejszego stosowania jakichkolwiek środków wychowawczych i poprawczych. Porównanie treści tego zarzutu z zarzutem zawartym w apelacji obrońcy nie-

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Konfrontując podniesione w apelacjach obrońców oskarżonych i prokuratora zarzuty (poza apelacją pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, który zaskarżył orzeczenie wobec oskarżonych w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze) z dokonaną przez Sąd pierwszej instancji oceną zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz poczynionymi na podstawie tego materiału dowodowego ustaleniami faktycznymi i prawnymi, już na wstępie stwierdzić należy, że zaprezentowana w apelacji prokuratora oraz w apelacjach obrońców krytyka orzeczenia Sądu pierwszej instancji, uzasadniała jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Wskazane trafnie w apelacjach obrońców niektóre zarzuty uniemożliwiają bowiem Sądowi Najwyższemu, o czym będzie mowa niżej, dokonania kontroli instancyjnej.

Oskarżonym ppłk. Zbigniewowi S., kpt. Markowi M., kpt. Mariuszowi M. oraz st. kpr. Krzysztofowi Ż. prokurator zarzucił popełnienie przestępstwa z art. 231 § 1 k.k., polegającego na tym, że jako żołnierze zawodowi będąc wyznaczeni na określone stanowiska funkcyjne, podczas ćwiczeń poligonowych umyślnie (§ 1 art. 231) nie dopełnili swoich obowiązków wynikających z przepisów załącznika nr 1 do rozkazu dziennego nr Z-56 Dowódcy Sił Powietrznych z dnia 17 marca 2006 r. w ten sposób, że dopuścili wbrew stosownym unormowaniom tego załącznika do załadowania amunicją bojową – przez szkolący się pododdział – swojego zestawu przeciwlotniczego ZU-23-2 zamontowanego na pojeździe marki Star 266 o poza terenem stanowiska ogniowego, w wyniku czego doszło do oddania niekontrolowanego strzału do stojącego za nim zestawu przeciwlotniczego ZU-23-2 zamontowanego na innym pojeździe, wskutek czego jeden żołnierz poniósł śmierć, a 3 innych żołnierzy doznało obrażeń ciała, zaś uszkodzeniu uległ zestaw przeciwlotniczy, czym działali na szkodę zarówno interesu prywatnego jak i publicznego.

Jak wynika z treści opisów czynów, a także uzasadnienia zaskarżonego wyroku (s. 24 uzasadnienia), Sąd pierwszej instancji zmodyfikował zakres naruszonych obowiązków przez oskarżonych ppłk. Zbigniewa S. i kpt. Marka M. Podzielił natomiast w tym zakresie ocenę prokuratora co do oskarżonego st. kpr. Krzysztofa Ż. oraz kpt. Mariusza M., którego uniewinnił od popełnienia zarzucanego mu czynu w akcie oskarżenia.

Zdaniem Sądu Najwyższego w aktualnym stanie sprawy, nie da się jednoznacznie przesądzić nie tylko o tym, czy dokonana modyfikacja w opisie czynów przypisanych oskarżonym była prawidłowa, ale nie istnieje możliwość oceny w ogóle czy oskarżeni nie dopełnili swoich obowiązków, a jeżeli tak to z jakiego źródła uprawnień i obowiązków one wynikały.

Sąd meriti wprawdzie wielokrotnie powołuje się na załącznik nr 1 do rozkazu nr Z-56 Dowódcy Sił Powietrznych z dnia 17 marca 2006 r., ale jak wynika z akt sprawy, dowód ten nie został ujawniony na rozprawie. A zgodnie z treścią art. 410 k.p.k. podstawą wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Skoro zatem powołany wyżej załącznik do rozkazu nr Z-56 Dowódcy Sił Powietrznych nie został ujawniony na rozprawie, przeto dowód ten nie mógł stanowić podstawy wyroku.

Stwierdzenie powyższego uchybienia uniemożliwiało prawidłową kontrolę instancyjną zaskarżonego orzeczenia.

W związku z podniesionym przez prokuratora zarzutem obrazy prawa materialnego, polegającego na przypisaniu oskarżonym ppłk. Zbigniewowi S., kpt. Markowi M. i st. kpr. Andrzejowi Ż. przez Sąd pierwszej instancji popełnienia przestępstwa o znamionach typu

określonego w art. 231 § 3 k.k., nie zaś czynu określonego w art. 231 § 1 k.k., stwierdzić należy, iż prawidłowa ocena tej kwestii w aktualnym stanie sprawy nie jest możliwa z następujących względów. Przede wszystkim zauważyć należy, że dokonana przez Sąd pierwszej instancji rekonstrukcja zdarzenia w dniu 16 października 2007 r., na poligonie w U. i związanych z nim okoliczności popełnienia przypisanych im czynów jest mało wnikliwa i lakoniczna. Być może te uchybienia zdecydowały o odmiennej ocenie prawnej zarzucanych oskarżonym czynów, która jednak zdaniem Sądu Najwyższego, w świetle całokształtu okoliczności sprawy, nie zasługuje na aprobatę.

Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, zdaniem Sądu pierwszej instancji oskarżeni działali w sposób nieumyślny w rozumieniu art. 231 § 3 k.k., bowiem nie wiedzieli i nie zakładali tego, że wykonywanie czynności w ramach osiągnięcia gotowości bojowej nr 2, przy obniżeniu położenia luf dział, może doprowadzić do zdarzenia o takich skutkach jakie nastąpiły. O nieumyślności działania oskarżonych świadczą zdaniem tego Sądu ponadto takie okoliczności, że przez wiele lat ten sposób postępowania podczas ćwiczeń był praktykowany, że prawidłowe wykonywanie takich czynności w ramach osiągnięcia tej gotowości bojowej nigdy do tej pory nie stwarzało niebezpieczeństwa, a do zaistnienia wypadku doprowadziło zachowanie współoskarżonego Tomasza P., czego oskarżeni przed zdarzeniem nie przewidzieli, choć mogli i powinni.

Z zaprezentowaną wyżej argumentacją uzasadniającą nieumyślność działania oskarżonych nie można się zgodzić, albowiem na tle całokształtu okoliczności sprawy jest ona wadliwa.

Wbrew odmiennym twierdzeniom zawartym w apelacjach obrońców oskarżonych, czego Sąd pierwszej instancji także w sposób jednoznaczny nie wyeksponował w ustaleniach faktycznych, aczkolwiek miał na uwadze, nie budzi wątpliwości okoliczność, iż w trakcie wykonywania ćwiczenia 10TR przez 3 baterię bplot. 17 WZB, podczas osiągnięcia gotowości bojowej nr 2, jeszcze przed wjazdem na stanowisko ogniowe, podczas czynności do wykonania tej gotowości, lufy działa dowodzonego przez st. kpr. Ż. przy podpinaniu przez szer. Tomasza P. magazynu z amunicją do prawego automatu działa, skierowane były na drugie działo znajdujące się za nim.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął, że oskarżeni ppłk S., kpt. M. i st. kpr. Ż., który potwierdził praktykę obniżania luf działa, obejmowali swoją świadomością tę okoliczność, że taki sposób wykonywania ćwiczeń narusza zasady prawidłowego obchodzenia się z bronią i w tej sytuacji mieli obowiązek przerwania strzelania.

Podnoszone przez oskarżonych takie okoliczności jak ograniczone warunki widoczności, które uniemożliwiały prawidłową obserwację, że obowiązki, które na nich ciążyły ograniczały się tylko do stanowiska ogniowego, czy też powoływanie się na dotychczasową praktykę ustawiania luf w takiej pozycji nie mogą uwalniać ich od winy, czy też pomniejszać jej stopień.

O niewątpliwie umyślnym niedopełnieniu przez oskarżonych w dniu zdarzenia obowiązków, które ciążyły na nich z racji pełnionych funkcji podczas ćwiczeń poligonowych, świadczy obszernie zgromadzony w tym zakresie materiał dowodowy, a w szczególności niebudzące wątpliwości zeznania takich świadków jak st. plut. Artura S., Sylwestra D., Macieja K., Marcina B., Zbigniewa B., którzy w sposób jednoznaczny stwierdzili, że nie tylko w dniu zdarzenia, ale podczas każdorazowych ćwiczeń na komendę „osiągnąć gotowość bojową nr 2”, lufy dział były zawsze opuszczane, ażeby można było odciągnąć linkę przeładowania.

Jak trafnie zauważył Sąd pierwszej instancji, nieprawidłowy sposób dołączania magazynu z amunicją do automatu armaty po uprzednim opuszczeniu luf działa w poziome poło-

żenie, stanowił niepisaną zasadę szkoleniową, akceptowaną przez osoby odpowiedzialne za ćwiczenia. Jej zastosowanie to jedna z form zaoszczędzenia czasu na czynności, które wykonywane na stanowisku ogniowym były limitowane czasem.

W świetle przytoczonych wyżej ocen i rozważań, skoro oskarżeni ppłk S., kpt. M. i st. kpr. Ż., jak to przyjął Sąd meriti, z pełną premedytacją tolerowali opuszczanie luf działa w trakcie wykonywania czynności związanych z osiągnięciem gotowości bojowej nr 2 (s. 21-22 uzasadnienia), to zupełnie niezrozumiała jest ocena prawna tego Sądu ich zachowania na płaszczyźnie art. 231 § 3 k.k. Nie do zaakceptowania również jest zawarta w uzasadnieniu wyroku argumentacja mająca uzasadniać taką ocenę prawną.

W motywach uzasadniających zarzut obrazy art. 231 § 1 k.k., prokurator w sposób obszerny z powołaniem się na dotychczasową praktykę orzeczniczą i z uwzględnieniem stanu dowodów w tej sprawie wskazał, dlaczego jego zdaniem oskarżeni wyczerpali znamiona czynu z art. 231 § 1 k.k. i nie może być mowy o nieumyślnym ich działaniu.

Zdaniem Sądu Najwyższego, dzieląc przedstawione w apelacji prokuratora argumenty, bez potrzeby ponownego ich przytaczania, Sąd pierwszej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy, dokonując ustaleń faktycznych w zakresie przekroczenia lub niedopełnienia obowiązków oraz naruszenia interesu publicznego lub prywatnego powinien mieć na uwadze zawarte na s. 7-11 apelacji uwagi i spostrzeżenia w tym zakresie.

Uzupełniająco do tych uwag należy dodać, iż § 3 art. 231 k.k. przewiduje karalność za nieumyślną realizację znamion typu czynu zabronionego opisanego w § 1, którego skutkiem jest wyrządzenie istotnej szkody.

Nieumyślność takiego czynu należy oceniać na płaszczyźnie art. 9 § 2 k.k. Funkcjonariusz publiczny nie ma zamiaru przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków ani działania na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, czyni to jednak albo w wyniku błędu co do zakresu uprawnień lub obowiązków, albo w wyniku nieświadomości, że takie przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków wiązać się będzie z działaniem na szkodę interesu publicznego lub prywatnego. Warunkiem realizacji znamion typu określonego w art. 231 § 3 k.k. jest obiektywnie rozumiana przewidywalność działania na szkodę interesu publicznego lub prywatnego.

Przestępstwo określone natomiast w art. 231 § 1 k.k. może być popełnione tylko umyślnie i to zarówno z zamiarem bezpośrednim, jak i zamiarem wynikowym. Sprawca takiego czynu musi mieć świadomość w postaci pewności lub możliwości, że jego zachowanie narusza uprawnienia lub stanowi niewypełnienie obowiązków i że przez to działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego.

Świadomość sprawcy łączyć się może z chęcią działania na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, a nawet spowodowania takiej szkody, albo z godzeniem się na działanie na szkodę lub spowodowanie szkody.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd pierwszej instancji powinien mieć na uwadze te wszystkie uwagi i spostrzeżenia przy dokonaniu ustaleń faktycznych co do rekonstrukcji zdarzeń i zamiaru oskarżonych w zakresie niedopełnienia obowiązków oraz źródła ich powstania.

Uwagi powyższe powinien również uwzględnić Sąd meriti czyniąc ustalenia faktyczne i dokonując oceny prawnej w odniesieniu do czynu kpt. Mariusza M.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem prokuratora, że odpowiedzialność rozjemcy ogniowego nie może ograniczać się do braku reakcji z jego strony, gdy dostrzeże on naruszenie zasad bezpieczeństwa podczas strzelania tylko na stanowisku ogniowym.

Sąd pierwszej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy powinien rozważyć czy rozjemca ogniowy, który zobowiązany jest do przerywania strzelania dostrzegając, że na stanowisku ogniowym nastąpiło naruszenie zasad bezpieczeństwa, powinien tak samo postąpić, gdy dostrzegł rażące naruszenie wszelkich zasad obchodzenia się z bronią palną poza obrębem stanowiska ogniowego.

Nie budzi bowiem wątpliwości okoliczność, że oskarżony ten obejmował swoją świadomością fakt naruszenia zasad bezpieczeństwa, bowiem widział, że w trakcie osiągania gotowości bojowej nr 2 podczas wykonywania czynności do tej gotowości, lufy działa dowodzonego przez st. kpr. Ż. przy podpinaniu magazynu z amunicją do prawego automatu działa skierowane były na drugie działo, które znajdowało się tuż za nim. Jeżeli weźmie się pod uwagę charakter broni jakim jest działo przeciwlotnicze, że ładowane było ono amunicją ostrą, a z drugiej strony wpajaną już na szkoleniu unitarnym każdemu żołnierzowi zasadę, że nawet niezaładowanej broni palnej nie wolno kierować w stronę ludzi, to budzi wątpliwości pogląd Sądu pierwszej instancji, że rozjemca ogniowy odpowiedzialny za przestrzeganie zasad bezpieczeństwa na stanowisku ogniowym, widząc, że zasady bezpieczeństwa są łamane przed wjazdem na to stanowisko nie ponosi odpowiedzialności.

Na naganne zachowanie oskarżonego kpt. M. należało spojrzeć również z tej strony, iż w dniu zdarzenia miały miejsce trzy zajazdy dział, a więc doszło do wielokrotnego złamania zasad bezpieczeństwa wskutek nieprawidłowego skierowania luf działa, podczas których wykonywano czynności, które powinien nadzorować na stanowisku ogniowym oskarżony, i w żadnym z tych przypadków nie nastąpiła z jego strony reakcja polegająca na przerywaniu strzelania.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.3.2. Zbycie przez żołnierza przedmiotów wyposażenia

przepisy: art. 363 § 1 k.k., art. 119 § 1 k.w.

hasła: Żołnierz; Samowolne dysponowanie wyposażeniem

Wyrok z dnia 14 grudnia 2010 r., WK 10/10

Teza:

Przestępstwo z art. 363 § 1 k.k. polega na samowolnym rozporządzeniu przedmiotem swojego wyposażenia, poprzez ich zbycie. Zachowanie polegające na zbyciu legalnie użytkowanych przedmiotów jest niewątpliwie związane z zamiarem sprawcy trwałego wyzbycia się tych przedmiotów przez sprzedaż lub darowiznę, co stanowi w istocie rzeczy przywłaszczenie ich.

W przypadku, gdy wartość ta nie przekracza kwoty 250 zł czyn sprawcy stanowi wykroczenie i nie powinien być zakwalifikowany z art. 363 § 1 k.k., a z art. 119 § 1 k.w.

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w P. z dnia 5 maja 2010 r. (sygn. akt: Sg 36/09) st. szer. ndt. rez. Artur K. został skazany za popełnienie przestępstwa określonego w art. 363 § 1 k.k. na karę 2 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 3 lata oraz karę grzywny w rozmiarze 30 stawek dziennych po 10 zł każda stawka, przy czym orzeczono środek karny w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości poprzez odczytanie jego treści na zbiórcze szeregowych w JW w L., a ponadto umorzono postępowanie o inny czyn, określony w art.

Teza:

Na orzeczenie wydane przez sąd w przedmiocie odrzucenia skargi, o której mowa w ustawie z dnia 17 czerwca 2004 r., środek odwoławczy nie przysługuje.

Wniesienie (...) środka odwoławczego od orzeczenia wydanego w postępowaniu mającym ze swej istoty charakter jednoinstancyjny, w sposób oczywisty nie może wywoływać skutków prawnych i inicjować postępowania procesowego o charakterze dwuinstancyjnym zmierzającego do badania dopuszczalności wniesienia takiego środka.

Z uzasadnienia:

„Postanowieniem z dnia 19 października 2010 r., sygn. akt: WSP 15/10, Sąd Najwyższy odrzucił skargę Elżbiety K. na przewlekłość postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Wojskową Prokuraturę Okręgową w P.

W dniu 24 listopada 2010 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo Elżbiety K. zatytułowane „Zażalenie”.

W związku z powyższym należy podnieść, że stosownie do treści art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki [Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zm., w dalszej części uzasadnienia jako ustawa o skardze (...)], w sprawach w niej nieuregulowanych, do postępowania toczącego się na skutek skargi, sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy. Z powyższego uregulowania wynika, że sąd rozpoznający skargę na przewlekłość postępowania, nie orzeka jako sąd pierwszej instancji, lecz jako sąd odwoławczy. Skarga na przewlekłość postępowania jest więc quasi – zażaleniem, a sąd, który ją rozpoznaje orzeka jako sąd drugiej instancji. Rozpoznanie skargi na przewlekłość postępowania odbywa się zatem w ramach postępowania odwoławczego, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o postępowaniu zażaleniowym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że przepisy ustawy o skardze (...) przewidują jednoinstancyjny tryb rozpoznania takiej skargi, zatem stronie nie przysługuje środek odwoławczy od orzeczeń i innych rozstrzygnięć wydanych w toku postępowania prowadzonego na podstawie tej ustawy. Podkreśla się, że model postępowania przyjęty w powołanej wyżej ustawie spowodował, że procedura rozpoznawania skargi jest *sui generis* postępowaniem sądowym o charakterze nadzorczym. Ma ono charakter incydentalny (wpadkowy) i prowadzone jest w ramach postępowania co do istoty sprawy, a rozpoznanie skargi odbywa się w ramach postępowania odwoławczego przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o postępowaniu zażaleniowym. Jest to postępowanie, w którym sąd drugiej instancji ocenia sprawność postępowania sądu pierwszej instancji (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., III SPZP 3/05, OSNP 2006, z. 21-22, poz. 341; z dnia 21 września 2005 r., I KZP 24/05, OSNKW 2005, z. 10, poz. 89; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2006 r., III CZ 42/06; z dnia 15 grudnia 2005 r., I KZP 44/05, OSNKW 2006, z. 1, poz. 6).

W tej sytuacji, nie budzi wątpliwości, że na orzeczenie wydane przez sąd w przedmiocie odrzucenia skargi, o której mowa w ustawie z dnia 17 czerwca 2004 r., środek odwoławczy nie przysługuje.

Wniesienie zatem środka odwoławczego od orzeczenia wydanego w postępowaniu mającym ze swej istoty charakter jednoinstancyjny, w sposób oczywisty nie może wywoływać skutków prawnych i inicjować postępowania procesowego o charakterze dwuinstan-

Postanowienie to zaskarżył adw. Marek Z. – obrońca oskarżonego Gerarda C. i zarzucając naruszenie art. 85 § 1 k.p.k. poprzez błędne uznanie, że pomiędzy interesami oskarżonych zachodzi sprzeczność, wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia. Podkreślił, że w jego ocenie sprzeczność interesów owych oskarżonych w sprawie niniejszej nie zachodzi i wywiódł, iż konsekwencją zaskarżonego postanowienia „za nieważne powinny być uznane wszystkie czynności dokonane przez sąd w tym postępowaniu, podczas których adw. M. zastępował adw. Z.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Jak już wyżej zaznaczono, zaskarżone postanowienie nie zawiera uzasadnienia, nie wiadomo więc czym kierował się Wojskowy Sąd Okręgowy w W. podejmując taką decyzję i dlaczego obecność adw. M. lub innego jego substytutu niż adw. Z. uznał za obowiązującą jedynie do wygłoszenia mowy końcowej. Z tego samego powodu nie można ocenić argumentacji zawartej w uzasadnieniu skargi, w szczególności jej kompletności, bowiem i ona nie może się odnosić do nieistniejących motywów orzeczenia sądu.

W zaistniałej sytuacji zaskarżone postanowienie nie może zostać poddane kontroli odwoławczej. Nie można też przyznać racji skarżącemu, bowiem sformułowany w zażaleniu zarzut dotyczy błędnego zastosowania podstawy rozstrzygnięcia, nie zaś braku uzasadnienia zaskarżonej decyzji. Sąd odwoławczy natomiast – co do zasady – rozpoznaje skargę w granicach środka odwoławczego, a więc w granicach podniesionych zarzutów. Brak uzasadnienia orzeczenia i wywołany tym brak możliwości dokonania kontroli instancyjnej nie jest okolicznością wymienioną w art. 439 § 1 k.p.k., nie może więc spowodować uchylenia zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów.

Nie jest możliwe wreszcie przyjęcie, że uzasadnieniem podstawy zaskarżonej decyzji Wojskowego Sądu Okręgowego w W. są motywy postanowienia tego Sądu z dnia 26 listopada 2010 r., przekazującego zażalenie do rozpoznania Sądowi Najwyższemu, wydane na podstawie art. 463 § 1 k.p.k.

Analiza przepisów Kodeksu postępowania karnego wykazuje brak kazuistycznej regulacji, nakazującej podjęcie konkretnych czynności w celu rozwiązania opisanej sytuacji. Najwyraźniej ustawodawca nie przewidział, że sąd nie sporządzi uzasadnienia orzeczenia w sytuacji, w której ciąży na nim taki obowiązek, oraz że strona, niezadowolona z rozstrzygnięcia, nie będzie podnosiła w skardze zarzutu naruszenia tego właśnie obowiązku.

W zaistniałej sytuacji najbardziej racjonalnym rozwiązaniem wydaje się analogiczne zastosowanie instytucji przewidzianej w art. 449a k.p.k. Wprawdzie dotyczy ona zwrotu sprawy sądowi pierwszej instancji w celu sporządzenia uzasadnienia wyroku w niezbędnym zakresie i to jedynie w wypadku określonym w art. 423 § 1a k.p.k. ale skoro uzupełnienie brakującego uzasadnienia postanowienia ma zapewnić prawidłowe orzekanie w niniejszej sprawie, to jeżeli można żądać sporządzenia uzasadnienia wyroku, tym bardziej można żądać sporządzenia uzasadnienia postanowienia. Zasadność przedstawionego wniosku wzmocnia niekwestionowane, a wypracowane w orzecznictwie sądowym, określenie wymagań jakim odpowiadać powinno uzasadnienie postanowienia. Wymagania te nie są przecież uregulowane w ustawie procesowej, ale – najogólniej rzecz ujmując – uzasadnienie postanowienia (zgodnie z tym orzecznictwem), powinno zawierać elementy określone dla uzasadnienia wyroku w art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. (szerzej: J. Grajewski, L. K. Paprzycki, S. Steinborn, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Tom I, tezy 8, 9 do art. 98, Warszawa 2010 i przywołane tam orzecznictwo).

Z przytoczonych powodów Sąd Najwyższy zwrócił sprawę Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W. celem sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego postanowienia. Konieczne też będzie doręczenie z urzędu odpisu tego uzasadnienia skarżącemu dla umożliwienia mu uzupełnienia argumentacji zażalenia w odniesieniu do motywów kwestionowanej decyzji sądu, bądź – czego nie można wykluczyć – zajęcia stanowiska co do bytu środka odwoławczego w ogóle.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.3.5. Dopuszczalność zażalenia na postanowienie co do sprostowania omyłki w orzeczeniu

przepisy: art. 105 § 1 k.p.k.

hasła: Sprostowanie

Postanowienie z dnia 29 grudnia 2010 r., WZ 58/10

Teza:

Na postanowienie wydane przez sąd odwoławczy co do sprostowania omyłki we własnym orzeczeniu, zażalenie nie przysługuje.

Z uzasadnienia:

„Wojskowy Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 22 grudnia 2009 r., w następstwie rozpoznania zażalenia na postanowienie Wojskowego Sądu Garnizonowego w O. z dnia 21 października 2009 r. o odmowie przywrócenia terminu do złożenia zażalenia na postanowienie Wojskowego Sądu Garnizonowego w O. z dnia 22 września 2009 r., uchylił postanowienie Wojskowego Sądu Garnizonowego w O. z dnia 22 września 2009 r. i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania. Wojskowy Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 27 stycznia 2010 r., sprostował oczywistą omyłkę pisarską w postanowieniu Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 22 grudnia 2009 r. przez stwierdzenie, że uchyleniu mocą tego postanowienia podlegało nie postanowienie Wojskowego Sądu Garnizonowego w O. z dnia 22 września 2009 r., ale postanowienie tego Sądu z dnia 21 października 2009 r.

Na to postanowienie zażalenie złożył Marek C.

Podnosząc naruszenie konstytucyjnego prawa do obrony, skarżący wniósł o uchylenie tego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z treścią art. 105 § 1 k.p.k. sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej można dokonać w każdym czasie, na wniosek strony bądź z urzędu. Sprostowania omyłki może dokonać sąd odwoławczy w toku swego postępowania. Na tę decyzję zażalenie nie służy. Zażalenie służy natomiast na postanowienie o sprostowaniu omyłki, wydane przez organ pierwszej instancji (art. 105 § 4 k.p.k.). Z tego wynika, że na postanowienie wydane przez sąd odwoławczy co do sprostowania omyłki we własnym orzeczeniu zażalenie nie przysługuje.

Za trafnością takiej interpretacji, poza wskazaniem płynącym z art. 105 § 4 k.p.k., przemawia również treść art. 426 § 1 i 2 k.p.k. Słusznie bowiem w doktrynie wskazano, że w § 4 art. 105 k.p.k. chodzi o wydanie decyzji w pierwszej instancji, a więc decyzji zapadłej w sądzie pierwszej instancji (tak T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego, komentarz, Warszawa 2008, s. 306, S. Steinborn (w:) J. Grajewski, L. K. Paprzycki, S. Steinborn, Kodeks postępowania karnego, komentarz, t. I, wydanie 2, Warszawa 2010, s. 381,

P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego, komentarz, t. I, wydanie 3, Warszawa 2007, s. 595).

Wprawdzie w postanowieniu Sądu Najwyższego z 24 lipca 2003 r., WZ 24/03, OSNKW 9-10/2003, poz. 86, wyrażono inne zapatrywanie prawne, to jednak dotyczyło ono innego układu procesowego.

Skoro w tej sprawie nie może być wątpliwości, że Wojskowy Sąd Okręgowy w W. dokonując sprostowania omyłki w swoim orzeczeniu działał jako sąd odwoławczy, to wniesienie zażalenia na to sprostowanie nie było dopuszczalne.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4. Zagadnienia prawne

1.4.1. Sygn. akt I KZP 24/10 – skład 7 sędziów

Czy posiadanie środka odurzającego lub substancji psychotropowej związane z jego zażywaniem lub zamiarem zażycia ("na własny użytek"), stanowi realizację znamion typu czynu zabronionego z art. 62 ustawy z dnia 21 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 ze zm.)?

Treść pytania: http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-0024_10.pdf

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.2. Sygn. akt I KZP 23/10 – skład 7 sędziów

Czy sąd orzekając na etapie postępowania przygotowawczego w przedmiocie tymczasowego aresztowania (przedłużenia jego stosowania) jest uprawniony do badania i oceny trafności kwalifikacji prawnej zarzucanego czynu przyjętej przez oskarżyciela publicznego, a w szczególności, czy badając przesłanki stosowania tego środka jest nią związany?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.3. Sygn. akt I KZP 25/10

Czy następstwem postanowienia o przywróceniu terminu do wniesienia apelacji przez oskarżonego jest uchylenie prawomocności wyroków sądów obu instancji, w sytuacji gdy była już rozpoznawana apelacja prokuratora od tego samego wyroku, którego dotyczyło przywrócenie terminu a sąd odwoławczy w wyniku jej rozpoznania zmienił wyrok sądu pierwszej instancji?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.4. Sygn. akt I KZP 26/10

Czy wobec regulacji prawnej, przyjętej w art. 75 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 167, poz. 1191 w brzmieniu obowiązującym od dnia 17 czerwca 2010 r.), sądem właściwym do rozpoznania odwołania od

orzeczenia komisji dyscyplinarnej jest wydział karny sądu okręgowego właściwego według siedziby kancelarii obwinionego komornika?

a w razie odpowiedzi negatywnej:

Czy wobec regulacji prawnej, przyjętej w art. 75 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 167, poz. 1191 w brzmieniu obowiązującym od dnia 17 czerwca 2010 r.), sądem właściwym do rozpoznania odwołania od orzeczenia komisji dyscyplinarnej jest sąd pracy i ubezpieczeń społecznych sądu okręgowego właściwego według siedziby kancelarii obwinionego komornika czy też wydział cywilny takiego sądu okręgowego?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.5. Sygn. akt I KZP 27/10

Czy przepis art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., nakazujący organom postępowania (sądowi) umorzenie postępowania karnego, obliguje do umorzenia tego postępowania z powodu przedawnienia karalności w trakcie trwania przewodu sądowego (a więc przed przystąpieniem do wyrokowania i przypisania czynu w tymże wyroku), mając na względzie opis czynu i jego kwalifikację prawną zawartą w akcie oskarżenia, czy też możliwe (a wręcz konieczne) jest dalsze prowadzenie postępowania karnego w przypadku, gdy sąd widzi możliwość zakwalifikowania zachowania oskarżonego według innego przepisu ustawy karnej o częściowo innych znamionach, aniżeli jest to ujęte w akcie oskarżenia (w ramach tego samego zdarzenia faktycznego), zagrożonego surowszą karą, co powoduje, iż nie nastąpiło jeszcze przedawnienie karalności tego przestępstwa?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.6. Sygn. akt I KZP 28/10

Czy zawarte w przepisie art. 454 § 2 k.p.k. wyrażenie „gdy nie zmienia ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku”, odnoszące się do możliwości orzeczenia przez sąd odwoławczy surowszej kary pozbawienia wolności, obejmuje swym zakresem każdą zmianę tych ustaleń, w tym także zmianę w kierunku korzystnym dla oskarżonego?

Treść pytania wraz z uzasadnieniem: http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-0028_10.pdf

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.7. Sygn. akt I KZP 29/10

Czy w przypadku objęcia wyrokiem łącznym przynajmniej jednej, orzeczonej przy zastosowaniu art. 343 § 2 pkt 2 k.p.k. kary powyżej 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, określone w art. 343 k.p.k. przesłanki warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności wyłączają ograniczenia określone w art. 69 k.k. przy orzekaniu kary łącznej (art. 89 k.k.)?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.8. Sygn. akt I KZP 31/10

Czy art. 54 Ustawy z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 7, poz. 39) znajduje zastosowanie do osoby poddanej postępowaniu lustracyjnemu w trybie Ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 Nr 63, poz. 425)?

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

1.4.9. Sygn. akt I KZP 32/10

Czy do dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego, w rozumieniu art. 17 ust. 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. Nr 104, poz. 708 ze zm.), należą dowody uzyskane podczas stosowania kontroli operacyjnej zarządzanej postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie w trybie art. 17 ust. 2 tej ustawy, prowadzonej w sposób zgodny z treścią tego postanowienia, wskazujące na popełnienie przez każdą osobę każdego z przestępstw wymienionych w art. 17 ust. 1 ustawy?

Treść pytania wraz z uzasadnieniem: http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-0032_10.pdf

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

1.4.10. Sygn. akt I KZP 33/10

Czy okoliczność, iż sędzia w trakcie sądenia sprawy był czasowo delegowany do pełnienia funkcji administracyjnej w Ministerstwie Sprawiedliwości na podstawie art. 77 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), nie wykonując w tym okresie żadnych czynności w sprawie o charakterze merytorycznym bądź formalnym, powoduje, że należy go traktować jako osobę nieuprawnioną do wydania orzeczenia w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.?

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

2. Orzecnictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2.1. Okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (SK 18/10)

Do merytorycznego rozpoznania została przekazana skarga konstytucyjna dotycząca art. 555 kodeksu postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.) w zakresie, w jakim wskazany przepis wprowadza zbyt krótki roczny okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, uniemożliwiający dochodzenie odszkodowania w państwie prawa w dłuższym okresie, z art. 2 Konstytucji i art. 41 ust. 1 i 5 Konstytucji oraz art. 31 ust. 1 i art. 32 ust. 1 Konstytucji.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.2. Przywrócenie terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia (K 18/10)

RPO wystąpił z wnioskiem o zbadanie zgodności art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim nie określa wymienionego w nim terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, jako terminu zawitego – z art. 45 ust. 1 i z art. 2 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.3. Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności (K 22/10)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 115 § 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP

Tekst wniosku: <http://www.sprawy-generalne.brpo.gov.pl/pdf/2010/01/637905/1519794.pdf>

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.4. Penalizacja zachowań dotyczących przedmiotów będących nośnikiem symboliki faszystowskiej, komunistycznej lub innej totalitarnej – art. 256 § 2 – 4 k.k. (K 11/10)

Grupa posłów na Sejm wniosła o zbadanie zgodności art. 1 pkt 28 ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw z art. 54 ust. 1 w związku z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 42 Konstytucji RP oraz art. 9, art. 10 w związku z art. 17 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i podstawowych Wolności i art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.5. Przeciwdziałanie narkomanii; pojęcie "znacznej ilości" (P 20/10)

Sąd Rejonowy dla Karkowa-Krowodrzy Wydział II Karny przedstawił pytanie prawne czy art. 62 ust. 2 oraz art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zakresie, w jakim wprowadzają nieokreślone znamię "znacznej ilości" wymienionych tam substancji bez odniesienia do jakichkolwiek kryteriów pozwalających na ustalenie tej ilości, są zgodne z art. 2 w związku z treścią art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.6. Wykroczenia; zasady zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (P 16/10)

Sąd Rejonowy w Łobzie II Wydział Karny – Sekcja do spraw o wykroczenia przedstawił pytanie prawne, czy art. 25 § 1 i § 2 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, w zakresie w jakim przewidują możliwość zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną, albo na areszt, jedynie jeśli jest to grzywna przekraczająca kwotę 500 zł, jest zgodny z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.7. Właściwość sądu apelacyjnego w zakresie wniosku o wznowienie postępowania. Brak zażalenia na orzeczenie sądu apelacyjnego (SK 23/10)

Trybunał Konstytucyjny przyjął do merytorycznego rozpoznania skargę konstytucyjną w której wniesiono o stwierdzenie, że art. 544 § 1 k.p.k. – w zakresie w jakim do rozpoznania i rozstrzygnięcia wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania karnego czyni właściwym sąd apelacyjny – jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji a ponadto, że art. 547 § 1 k.p.k. – w zakresie w jakim nie przysługuje zażalenie na postanowienie sądu apelacyjnego oddalające wnioski o wznowienie postępowania – jest niezgodny z art. 78 i art. 32 ust. 1 Konstytucji.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.8. Orzekanie grzywny na podstawie Prawa lotniczego (P 43/10)

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy przedstawił pytanie prawne, czy art. 210 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze jest zgodny z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.9. Wyłączenie z mocy prawa sędziego od udziału w sprawie, jeżeli brał już udział w wydaniu orzeczenia w postępowaniu odwoławczym (SK 27/10)

Do merytorycznego rozpoznania została przekazana skarga konstytucyjna dotycząca art. 40 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim ustawodawca nie wskazał w art. 40 § 1 kodeksu postępowania karnego przesłanki wyłączenia z mocy prawa sędziego od udziału w sprawie, jeżeli brał już udział w wydaniu orzeczenia w postępowaniu odwoławczym.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.10. Postępowanie karne: wniesienie substydnarnego aktu oskarżenia i brak możliwości przywrócenia terminu (SK 28/10)

Do merytorycznego rozpoznania została przekazana skarga konstytucyjna dotycząca art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.11. Prawo oskarżonego do wystąpienia w postępowaniu sądowym z wnioskiem o uchylenie postanowienia o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka (SK 26/10)

Do merytorycznego rozpoznania została przekazana skarga konstytucyjna dotycząca zgodności art. 184 § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, w zakresie, w jakim nie przyznaje oskarżonemu, analogicznie do prokuratora, prawa wystąpienia w postępowaniu sądowym z wnioskiem o uchylenie postanowienia o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka w sytuacji, w której okaże się, że w czasie wydania tego postanowienia nie istniała uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej albo że świadek złożył świadomie fałszywe zeznania lub nastąpiło jego ujawnienie.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. Artur Kotowski, asystent w Izbie Karnej SN)

6.1. Przegląd książek

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

6.2. Przegląd czasopism

Prokuratura i Prawo 2010 nr 12

- Ryszard A. Stefański, Wykroczenie naruszenia przepisów dotyczących sposobu znakowania dróg wewnętrznych (art. 85a k.w.)
- Zygmunt Kukuła, Oszustwo w świadczeniu usług
- Jerzy Duży, Korzyść w przestępstwie prania pieniędzy
- Agnieszka Pilch, Kryteria tożsamości czynu
- Tomasz Tabaszewski, Eksces intensywny obrony koniecznej w orzecznictwie
- Dominik Wilmański, Geneza i rozwój odpowiedzialności odszkodowawczej Państwa za błąd wymiaru sprawiedliwości
- Krzysztof Czichy, Odpowiedzialność za oszustwo w deklaracji podatkowej
- Agata Wądołowska, Istota chuligańskiego charakteru czynu
- Tomasz Razowski, Zakres podstawy faktycznej odpowiedzialności posiłkowej w prawie karnym skarbowym
- Bogusław Zając, glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2007 r., sygn. I KZP 24/07 (dot. stosunku wzajemnego art. 377 § 3 k.p.k. i art. 479 § 1 k.p.k.)
- Piotr Rogoziński, glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2009 r., sygn. IV KZ 34/09 (dot. przywrócenia terminu)

Przełąd Sądowy nr 9/2010

- Julian Sutor, Nietykalność i immunitet karny głów państw i innych osób piastujących wysokie stanowiska państwowe
- Radosław Giętkowski, W sprawie nowych regulacji dotyczących wykonywania kary ograniczenia wolności
- Marek Derlatka, Strasburska wizja wolności wypowiedzi
- Michał Laskowski, Skarga na przewlekłość postępowania przygotowawczego (pierwsze refleksje)
- Wojciech Wolski, glosa do wyroku z dnia 3 września 2009 r. (V KK 171/09)

Przegląd Sądowy nr 10/2010

- Adrianna Siostrzonek-Sergiel, Nasciturus jako pokrzywdzony w polskim procesie karnym
- Jerzy A. Kulesza, Glosa do postanowienia z dnia 25 października 2007 r., I KZP 33/07